

SOSYAL REFAH EĞİTİM PROGRAMLARI

Bu programlar sosyal hizmet uzmanı, sosyal pedagog, sosyal psikolog, sosyal politikacı ve sosyal yardımcı yetiştiren programları içermektedir. Buna sosyal tabip, aile hekimliği, sosyal hemşire ve sosyal destek elemanları gibi unsurları da ilave edebilirsiniz.

Örgün ve Yaygın Eğitim Bağlamında Yeniden Yapılanma

Zorunlu Eğitim III.Kademe ya da liselerde sosyal refah, sosyal hizmet ve yardım programlarına giriş niteliğinde tanıtıcı nitelikte dersler konulabilir. Veya Sosyal Refah Programları Bölümü açılabilir. Yaygın eğitim programlarında okul niteliği taşıyan, taşımayan her yerde sosyal refah anlayışının, sosyal hizmet ve yardımların halka mal olması için eğitici programlar uygulanmalıdır. Türkiye'nin Sosyal Yapısı, AB konusunda sonradan halkta oluşan olumlu değerlendirme kitle iletişim araçları ve geniş bilişim olanakları neticesinde sağlanmıştır. Toplumdaki sosyal refah eğitimi ve sosyal hizmet kurumlarındaki sosyal hizmet algısının ortak hale gelmesi için eğitim ön şarttır.

Sayı ve nitelikleri sosyal refah anlayışı ile uyumlu olan sosyal hizmet uzmanı, sosyal pedagog, sosyal hemşire, sosyal yardımcı , sosyal psikolog ve sosyal politikacı yetiştirilmelidir. Daha önce hakemli bir dergide yayımlanan makalem de belirttiğim gibi Mesleki ve Teknik Eğitimde uygulanacak esaslar bellidir. Bu esaslar bağlamında sosyal hizmetler lisans eğitimi; alana göre sosyal hizmet uzmanı, alana göre sosyal yardımcı ön lisans eğitimleri verilmelidir. Aile ve sosyal Politikalar Bakanlığı sosyal hizmet uzmanı, sosyal pedagog, sosyal hemşire, sosyal psikolog ve sosyal politikacı yetiştirme konularında YÖK ve üniversitelerle işbirliği yapılmalıdır. Çocuk Hizmetleri, Yaşlı Hizmetleri, Aile ve Özürlüler konularında hizmet veren sosyal hizmet kurumlarındaki elemanlar yenileri yetiştirilinceye değin takriben 30 Kredilik “ Sosyal Refah hizmetlerinde temel kavramlar, kuramlar ve yeni yaklaşımlar konularında sertifika dersi almalıdırlar. Avrupa Birliği sürecinde ve ABD’de kısa süreli sertifikasyon eğitimlerine önem verilmektedir. Elemanlar meslek içinde işlerinden kopmadan kendilerini yenileme ve geliştirme şansı bulmaktadırlar. Derslerin adı, kodu, kur tanımı ,kredisi,saati ve maliyeti de önemlidir. Ancak bu sertifika programları ivedilikle gerçekleştirilmez ise, sosyal hizmet kurumlarında sosyal hizmet uzmanları ile diğer (öğretmen, hemşire v.b.)personel arasında sosyal refah uygulaması algı farkı büyüyerek devam edecektir. Bu temel sosyal refah konusundaki ortak kavramsal araçların ve algıların oluşmasında çok önemlidir.

YÜKSEKÖĞRETİMDE SOSYAL REFAH EĞİTİMİNİN YENİDEN YAPILANDIRILMASI

Bilim ve teknolojiye yaşanan gelişmeler insan ihtiyaçlarını hızla arttırmaktadır. Artan ihtiyaçlar ve bilim ve teknolojiye yaşanan gelişmeler, sosyal refah eğitimi anlayışını ve meslek alanlarını doğrudan kimilerini de dolaylı olarak etkilemektedir. Bu bakımdan her meslek alanı, değişen koşullara paralel olarak kendini ve bilim dünyasındaki yerini yenilemek zorundadır.

Küresel gerçeklerin kuşattığı ortamda, yeterli sosyal gelişme sağlayamayan ülkelerde ekonomik gelişmenin giderek daha da güçleşmesi beklenmektedir. Önemli olan ekonomik kalkınma ve gelişmelerin sosyal terimlerle izah edilebilmesi ve bu gelişmelerin sosyal refaha katkı sağlamasıdır.

Son yapılan araştırmalarda eğitimin sosyal faydalarına ilişkin hususlar üzerinde çok durulmaktadır. Planlama Uzmanı Fatih Türkmen'in 2002'de yaptığı bir çalışmada; "Eğitimin, sadece ekonomik büyüme için değil aynı zamanda bu büyümeyi destekleyen daha geniş bir süreç içinde hayati derecede önemli olduğu vurgulanmakta, daha yüksek kazançlar, daha iyi şahıs ve toplum sağlığı, bebek ölüm oranında ve bebek doğum oranında düşme, demokratikleşme, siyasi istikrar, yoksulluğun ve eşitsizliğin azaltılması, daha düşük suç oranları ve çevre bilincinin oluşması gibi eğitimin bir çok net çıktısının olduğu" ifade edilmektedir.

Sosyal refah ve sosyal hizmet alan itibarıyla diğer mesleki alanlarla kıyaslanamayacak genişliktedir. Bu geniş alandan maksat; Çocuk Hizmetleri, Yaşlı Hizmetleri, sosyal yardım hizmetleri, rehabilitasyon hizmetleri, aile refahı hizmetleri, ıslah hizmetleri, örgün ve yaygın eğitimdeki sosyal hizmetler, yoksullara yönelik sosyal hizmetler, tıbbi ve psikiyatrik sosyal hizmetler ve özürllülere yönelik sosyal hizmetler gibi.

Türkiye Dev Adımlarla İlerlemektedir. Tarım İşgücü ve sosyal güvenlik konularında çok sayıda çalışması bulunan Taner KARAHASANOĞLU 1973'te yayımladığı sosyal refahın konu başlıklarından biri olan "Türkiye'de Sosyal Güvenlik Çıkmazı" isimli kitabında sosyal hizmetler ve sosyal güvenlikle ilgili sorunları ele almaktadır. Daha çok hizmetlerdeki dağınıklık üzerinde durmakta ve sosyal güvenliğin yaygınlaşmasını istemektedir. Türkiye bunları çoktan aştığını Sosyal Güvenlik Kurumu ile, SHÇEK kanunu ile ve son olarak da 633 sayılı KHK. İle Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığını kurarak göstermiştir.

12 Eylül dönemi'nde çıkarılan Mülga 2828 sayılı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu" ile hukuken tanımlanmıştır. Buna göre; Sosyal hizmetler, kişi ve ailelerin kendi bünye ve şartlarından doğan veya kontrolleri dışında oluşan maddi, manevi ve sosyal yoksunluklarının giderilmesine ve ihtiyaçlarının karşılanmasına, sosyal sorunlarının önlenmesi ve çözümlenmesine yardımcı olunması ve hayat standartlarının iyileştirilmesi ve yükseltilmesini amaçlayan sistemli ve programlı hizmetler bütünü" dür. (Sosyal Hizmetlerin Yeri ve Önemi,1995)

633KHK-Karar Numaralı, 03.06.2011 tarihli Bakanlar Kurulu Kararıyla Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı kurulmuş, çocuk, yaşlı ve sosyal yardım hizmetleri, özürllülere yönelik hizmetler ve kadının statüsü ve kadınların şiddete karşı korunması Bakanlığın görev alanında zikredilmiştir. Bütün bu görevler özetle ve esasen sosyal refahı sağlamaya matuftur.

Bilim ve teknolojiye yaşanan hızlı ilerlemelerin doğal bir sonucu olarak örgüt yapıları ve eğitim sistemleri ile müfredat programları sürekli yenilenip güncellenirken bunun Sosyal Refah Hizmetleri eğitiminde de gerçekleşmesi zorunluluğu bulunmaktadır.

1950'den sonra "Müfredat Programı Modeli" yerine "Eğitim Programı Modeli" söz konusu olmuştur. Bu nedenle haklı olarak Sosyal Devlet İlkesi'nden hareketle kurulan Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı Sosyal Hizmetler Akademisi Rehberi'nde (1973-1974) Eğitim Programı'ndan bahsedilmektedir.Sosyal Refah Eğitimi konusunda gövdeyi sosyal hizmet programları oluşturduğu için yükseköğretim bakımından uygulamadaki model olarak bunları almak durumundayız. Burada konu alanları; insan hakkındaki bilgiler, toplum hakkındaki bilgiler ve sosyal hizmet teori ve uygulamasına ilişkin bilgiler şeklinde gruplandırılmış ise de hangi dersin hangi gruba girdiği kodlanmamıştır.

1982' de YÖK'ün kurulması ile birlikte Hacettepe Üniversitesi Sosyal Çalışma Bölümü ile Sosyal Hizmetler Akademisi'nin birleştirilmesinden oluşturulan Sosyal Hizmetler Yüksekokulu'nda da, Sosyal Kişisel Çalışma, Sosyal Grup Çalışması ve Toplum Kalkınması dersleri kaldırılmış, ağırlıklı olarak Sosyal Hizmet Kuram ve Uygulamaları ile Sosyal Hizmet Ortamlarında Uygulama Dersleri ve Blok Uygulama konulmuştur.

1982-2003 arasında yükseköğretim kurumlarındaki müfredat değişiklikleri konusunda Eğitim Enstitüleri örneğini irdeleyebiliriz.

2547 Sayılı Kanun ve 41 Sayılı Kanun Hükmündeki Kararname ile iki yıllık Eğitim Enstitüleri ön lisans eğitimi vermek ve sınıf öğretmeni yetiştirmek üzere eğitim fakültelerine bağlı eğitim

yüksekokulları şeklinde örgütlendirilmiştir. Bu uygulama 1989-1990 Eğitim-Öğretim yılından itibaren alan ve yan alan konularını da içerecek şekilde önce 4 yıllık yüksekokula sonra da fakülteye dönüştürülmüştür. Zorunlu eğitimin sekiz yıla çıkarılması üzerine eğitim fakülteleri İngiltere ve ABD örnekleri de incelenerek yeniden yapılandırılmıştır. Bu yapılandırmada ortaöğretim alan öğretmenliği, ilköğretim branş ve sınıf öğretmenliği baz alınmıştır. 1980,1990 ve 2000’li yılların başlarında ülke ihtiyaçları ve dünya gerçekleri dikkate alınarak öğretim programları geliştirilmiştir.1982’den itibaren örneğimizdeki yükseköğretim kurumu geniş çaplı,üç aşamalı bir program değerlendirme, geliştirme ve değiştirme aşaması geçirmiştir.

Şimdi ise zorunlu eğitimin kesintili üç kademe 12 yıla çıkarılması üzerine Eğitim Fakülteleri’nin yeniden yapılandırılması zorunluluğu ortaya çıkmıştır. Bu konuda Milli Eğitim Bakanlığı, YÖK Eğitim Komisyonu ve Eğitim Fakülteleri ile her düzeydeki örgün ve yaygın eğitim kurumlarına büyük ödevler düşmektedir.

Sosyal hizmet programında ise; Sosyal Kişisel Çalışma, Sosyal Grup Çalışması ve Toplum Kalkınması kaldırılmış ve “Sosyal Hizmet Kuram ve Uygulamaları I,II,III konulmuştur. Anahatlarıyla öğretim programı aynı kalmıştır.Öğretim programlarının;

Fonksiyonel ,esnek ve uygulayıcıların anlayacağı şekilde olması, uygulanabilir olması, ilgili alan eğitiminin amaçlarına uygun olması, ekonomik olması, günümüz şartlarına uygun olması ve toplum ve birey ihtiyaçlarını karşılaması gerekmektedir.

Halen uygulanmakta olan Sosyal Hizmet Lisans Programları; revize edilmek koşuluyla önermekte olduğumuz Sosyal Refah Lisans Programları içerisinde Genel Sosyal Hizmetler Bölümü’nü oluşturabilir.

Mevcut sosyal hizmet programından mezun sosyal hizmet uzmanı ya da sosyal çalışmacı; eğitimden sağlığa, adaletten sosyal güvenliğe, aileden çocuğa, genç yetişkinden yaşlıya, özürliüden depremzedeye kadar her alanda çalışmaktadır. Bunun için olağanüstü bilişsel doygunluğa, mesleki formasyona ve kişisel performansa ihtiyaç vardır. Kaldı ki mevcut programda hedef kitlenin (bebek, çocuk, adölesan, genç yetişkin, yetişkin ve yaşlılık dönemlerinin) gelişimsel özelliklerini içeren bir çok psikoloji disiplini eksiktir.

ÖNERİLEN SOSYAL REFAH EĞİTİMİ FAKÜLTESİ LİSANS PROGRAMLARI

Bu modelde Sosyal Pedagog yetiştirmek üzere Eğitim Fakültelerine, Sosyal Politikacı yetiştirmek üzere Siyasal Bilgiler ve İktisadi ve İdari Bilimler Fakültelerine, Sosyal Hemşire

yetiştirmek üzere Sağlık Yüksekokullarına bölüm ilavesi gerekecektir. B u durum Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, YK ve üniversitelerin ilgili fakülte ve yüksekokullarında müştereken yapılacak çalışmalarla sonuca ulaşabilecektir.

Bu yazıdaki öneriler bir anlamda 2003 yılında Kastamonu Eğitim Dergisi’nde yayımlanan mesleki Eğitimin Esasları Bağlamında Sosyal Hizmet Eğitimine Yeni Model nerisi başlıklı makalemin bir basamak ilerisi olarak düşünülebilir.

Türkiye acil olarak sosyal refah eğitimi veren bir yükseköğretim programı oluşturmak zorundadır. Bu anlamda nerebileceğimiz,

Sosyal refah eğitimi fakültesi lisans programı olası bölümler

Genel Sosyal Hizmetler Bölümü

ocuk Hizmetleri Bölümü

Yaşlı Hizmetleri Bölümü

Sosyal Yardım Hizmetleri Bölümü

Engellilere Yönelik Refah Hizmetleri Bölümü

Tıbbi ve Psikiyatrik Sosyal Hizmetler Bölümü

rnek Olarak İrdelenen ve İki Bölüm;

Yaşlılara yönelik sosyal refah hizmetleri bölümü

Engellilere Yönelik Sosyal Refah Hizmetleri Bölümü

Bu bölüm anabilim dallarından birisi alan, diğeri yan alan şeklinde de uygulanabilir. Engellilere yönelik anabilim dalında görme engellilerle ilgili sosyal refah hizmetleri, işitme engellilerle ilgili sosyal refah hizmetleri, konuşma engellilerle ilgili sosyal refah hizmetleri ,ortopedik engellilerle ilgili sosyal refah hizmetleri,üstün yeteneklilerle ilgili sosyal refah hizmetleri, zeka engeli olanlarla ilgili sosyal refah hizmetleri ve öğrenme güçlüğü olanlarla ilgili sosyal refah hizmetleri meslek bilgisi ve özel alan bilgisi programları oluşturulabilir.

Yaşlılara yönelik sosyal refah hizmetleri bölümü

Sosyal Refah Hizmetleri Eğitimi Meslek Bilgisi (SRE) : 55 Kredi

Yaşlılık Alan Bilgisi (YAB) : 54 Kredi

Genel Kültür Bilgisi (GKB) : 33 Kredi

TOLAM KREDİ : 142

Yaşlılara yönelik sosyal refah hizmetleri bölümü lisans programı

Birinci Yarıyıl Dersleri TUK

SRE 101 Sosyal Refah Hizmetlerine Giriş 303

SRE 103 Sosyal Refah Kurumlarında İnceleme 333

YAB 101 Gelişim Psikolojisi (Yaşlılık) 303

YAB 103 Yaşlı Fizyolojisi 303

YAB 105 Türkiye’de Sosyal Refah Hizmetlerinin Tarihi 202

YAB 107 İslam ve Diğer Dinlerde Yaşlı 202

GKB 101 Türk Dili I 202

GKB 103 İngilizce Okuma Becerileri I 202

TOPLAM: 20/3/20

İkinci Yarıyıl Dersleri

SRE 102 Türkiye’nin Sosyo-Ekonomik Yapısı 303

SRE 104 Davranış Bilimlerine Giriş 303

SRE 106 Sosyal Refah ve Sosyal Hizmet Programları 303

YAB 108 Yaşlılarda Beslenme ve Giyim 303

GKB 102 Türk Dili II 202

GKB 104 Sosyal Antropolojiye Giriş 202

GKB 106 İngilizce Okuma Becerileri II 202

TOPLAM : 18/0/18

Üçüncü Yarıyıl Dersleri

SRE 201 Toplum Psikolojisi 303

SRE 203 Sosyal Anlayışı Kuramsal temeller ve Uygulamalar I 324

SRE 205 Sosyal Refah Araştırması I 202

YAB 201 Yaşlı Refahı ve Hizmetleri Mevzuatı 202

YAB 203 Yaşlı Sağlık Bilgisi 202

GKB 201 İstatistiğe Giriş 303

GKB 203 Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi I 202

GKB 205 İngilizce Yazma Becerileri 202

TOPLAM: 19/2/20

Dördüncü Yarıyıl Dersleri

SRE 202 Sosyal Refah Teori ve Uygulamaları 324

SRE 204 Sosyal Refah Araştırması II 303

YAB 202 Yaşlı İletişim Becerileri 202

YAB 204 Kurum Bakım Hizmetleri 223

GKB 206 Türkiye’de Sosyal Refah Yönetiminin Yapısı 202

GKB 204 İngilizce Sözlü İletişim Becerileri 202

GKB 206 Mesleki İngilizce I 202

GKB 208 Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi II 202

TOPLAM: 18/4/20

Beşinci Yarıyıl Dersleri

SRE 301 Sosyal Hizmet Kuram ve Uygulamaları 324

SRE 303 Yaşlılık Alan Araştırma Uygulaması 063

YAB 305 Huzurevlerinde Uygulama I 084

YAB 301 Yetişkin Eğitimi ve Yeni Beceriler Kazandırma 223

GKB 301 İngilizce Akademik Çalışma Becerileri 202

GKB 303 Mesleki İngilizce II 202

TOPLAM: 9-18-18

Altıncı Yarıyıl Dersleri

SRE 302 İnsan Hakları ve Sosyal Refah 202

SRE 306 Sosyal Refah Yönetimi 303

YAB 302 Aile ve Evde Bakım Hizmetleri 223

YAB 304 Yaşlı Spor Bilgisi 122

YAB 308 Huzurevlerinde Uygulama II 084

TOPLAM : 11/12/14

Yedinci Yarıyıl Dersleri

SRE 401 Özürlülere Yönelik Refah Hizmetleri 202

SRE 403 Tıbbi ve Psikiyatrik Sosyal Hizmetler 202

SRE 405 Islah Hizmetlerinde Sosyal Refah Anlayışı 202

SRE 407 Sosyal Refah Kurumlarında Dönüşümlü Uygulama 105

YAB 401 Yaşlı Bakım Hizmetlerinin Yönetimi ve Finansmanı 303

GKB 401 Seçmeli 404

TOPLAM : 13/10/18

Sekizinci Yarıyıl

YAB 402 Huzurevleri ve Rehabilitasyon Merkezlerinde

Blok Uygulama 0/30/15

TOPLAM : 0/30/15

Program geliştirmede önemli olan amaca uygunluk, gerçekçilik ve güncelliktir. Sonuçta Anayasamızda da belirtildiği üzere sosyal bir hukuk devleti olan Türkiye, sosyal devlet olmanın doğal bir gereği olarak vatandaşlarına sosyal refah hizmetleri ve eğitimini sunmak zorundadır. Bunun da en önemli şartlarından birisi sosyal refah hizmetleri alanında istihdam edilecek ve halen çalışmakta olan işgücüne kapsamlı, detaylı, güncel, yeniliklere açık, hayat boyu eğitim anlayışı ile tutarlı bir sosyal refah hizmeti eğitimi sunmak ve bu kişilerin üretkenliklerini ve verimliliklerini en iyi şekilde ortaya koyabilecekleri ortamları yaratmaktır. Bunu yaparken eğitim kurumlarımıza düşen görev ise sosyal refah hizmetleri alanında dünyada yaşanan gelişmeleri takip ederek bunları müfredat programlarına yansıtmaktır. Bu yazının amacı; sosyal refah hizmetleri ve sosyal hizmet bölümlerine daha yeni bir program katkısı sunmaktır.

Bu yeni yapı anlayışla ilgili olarak makro düzeyde; sosyal politikalar üretecek, resmi ve özel sosyal refah hizmetleri ve sosyal yardım kuruluşları arasında eşgüdüm sağlayacak, prim karşılığı olmayan hizmetleri de kapsayacak, yoksullukla mücadele ve yoksulluk kültürünün oluşmasını önleme konularında toplumun önünü açacak icracı nitelikte “TOPLUM REFAHI BAKANLIĞI” kurulması tarafımdan hazırlanan en az iki raporda önerildiği halde bunun yerine AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANLIĞI kurulmuştur. Sosyal Refah Bakanlığı isminin hem sosyal devletin bir ileri aşamasını hatırlattığı hem de kapsam geçerliliğinin daha yüksek olduğu yönündeki kanaatim değişmemiştir.

Bu konularda ne tür elemanların yetiştirilmesi gerektiğine elbette nihai anlamda Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı karar verecektir. Bu kararların mevcut sosyal refah anlayışı, sosyal hizmet eğitim programları ve uzman görüşleriyle uyumlu olması beklenir.

12 Nisan 2012 Milliyet

<http://blog.milliyet.com.tr/sosyal-refah-egitim-programlari/Blog/?BlogNo=358032>